

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja

Druk nr 3399

Warszawa, 6 listopada 2009 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 235 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Karola Karskiego.

(-) Adam Abramowicz; (-) Andrzej Adamczyk; (-) Waldemar Andzel;
(-) Marek Ast; (-) Zbigniew Babalski; (-) Piotr Babinetz; (-) Barbara Bartuś;
(-) Dariusz Bąk; (-) Andrzej Bętkowski; (-) Mariusz Błaszczak; (-) Antoni Błądek; (-) Jacek Bogucki; (-) Jan Bury s. Antoniego; (-) Aleksander Chłopek; (-) Daniela Chrapkiewicz; (-) Piotr Cybulski; (-) Witold Czarnecki;
(-) Arkadiusz Czartoryski; (-) Edward Czesak; (-) Andrzej Ćwierz;
(-) Zbigniew Dolata; (-) Marzenna Drab; (-) Adam Gawęda; (-) Grażyna Gęsicka; (-) Szymon Stanisław Giżyński; (-) Kazimierz Gołojuch; (-) Jerzy Gosiewski; (-) Przemysław Gosiewski; (-) Krystyna Grabicka; (-) Kazimierz Hajda; (-) Czesław Hoc; (-) Jarosław Jagiełło; (-) Wiesław Janczyk;
(-) Wojciech Jasiński; (-) Andrzej Jaworski; (-) Krzysztof Jurgiel;
(-) Jarosław Kaczyński; (-) Karol Karski; (-) Beata Kempa; (-) Sławomir Kłosowski; (-) Lech Kołakowski; (-) Henryk Kowalczyk; (-) Bogusław Kowalski; (-) Maks Kraczkowski; (-) Leonard Krasulski; (-) Marek Kuchciński; (-) Marek Kwitek; (-) Tomasz Latos; (-) Krzysztof Lipiec;
(-) Marek Łatas; (-) Marzena Machałek; (-) Krzysztof Maciejewski; (-) Ewa Malik; (-) Barbara Marianowska; (-) Gabriela Masłowska; (-) Mirosława Masłowska; (-) Jerzy Materna; (-) Marek Matuszewski; (-) Kazimierz

Moskal; (-) Maria Nowak; (-) Marek Opióła; (-) Jacek Osuch; (-) Zbysław Owczarski; (-) Stanisław Ożóg; (-) Anna Paluch; (-) Stanisław Pięta; (-) Marek Polak; (-) Piotr Polak; (-) Elżbieta Rafalska; (-) Jan Religa; (-) Józef Rojek; (-) Jarosław Rusiecki; (-) Małgorzata Sadurska; (-) Dariusz Seliga; (-) Edward Siarka; (-) Anna Sikora; (-) Anna Sobecka; (-) Piotr Stanke; (-) Jarosław Stawiarski; (-) Marek Suski; (-) Beata Szydło; (-) Krzysztof Tchórzewski; (-) Robert Telus; (-) Ryszard Terlecki; (-) Grzegorz Tobiszowski; (-) Teresa Wargocka; (-) Jadwiga Wiśniewska; (-) Tadeusz Wita; (-) Elżbieta Witek; (-) Michał Wojtkiewicz; (-) Tadeusz Woźniak; (-) Marzena Dorota Wróbel; (-) Wojciech Szczęsny Zarzycki; (-) Sławomir Zawiślak; (-) Łukasz Zbonikowski; (-) Jarosław Zieliński; (-) Maria Zuba; (-) Jarosław Żaczek; (-) Wojciech Żukowski.

USTAWA
z dnia
o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 1

W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. ...) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 188 po punkcie 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:
„1a) zgodności z Konstytucją przepisów prawa stanowionego przez organizację międzynarodową, jeżeli Rzeczpospolita Polska przekazała jej kompetencje, o których mowa w art. 90 ust. 1,”;
- 2) w art. 190:
 - a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawach wymienionych w art. 188 podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej, w którym był ogłoszony dany akt. Jeżeli nie był on ogłoszony w takim organie, orzeczenie ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, z tym że orzeczenie w sprawie wymienionej w art. 188 pkt 1a ogłasza się w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.”;
 - b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
„3a. W zakresie, w jakim Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją umowy międzynarodowej lub przepisów, o którym mowa w art. 188 pkt 1a, nie stosuje się art. 91. Rada Ministrów niezwłocznie zawiadamia strony takiej umowy lub organizację międzynarodową, od której pochodzą takie przepisy, o skutkach orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oraz podejmuje działania zmierzające do usunięcia niezgodności.”.

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.

UZASADNIENIE

Projektowana nowelizacja Konstytucji RP zmierza do poddania kognicji Trybunału Konstytucyjnego przepisów prawa stanowionego przez organizacje międzynarodowe, którym Rzeczpospolita Polska przekazała niektóre kompetencje organów państwowych. W praktyce chodzić będzie przede wszystkim o akty prawa pochodnego (wtórnego) Unii Europejskiej.

W świetle art. 8 ust. 1 Konstytucji RP i orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego nie ulega wątpliwości, że w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej Konstytucja RP zachowuje nadrzędną pozycję także w stosunku do takich aktów. Skoro Trybunał Konstytucyjny na mocy art. 188 pkt 1 jest władny orzekać o zgodności z Konstytucją umowy międzynarodowej, na podstawie której organizacja międzynarodowa wydaje wiążące Polskę przepisy prawne, to tym bardziej kognicja ta powinna obejmować takie przepisy. Nie można bowiem wykluczyć, że kompetencja przekazana organizacji międzynarodowej w sposób zgodny z Konstytucją zostanie użyta w taki sposób, że efekt (pochodny akt prawodawczy) będzie z Konstytucją niezgodny.

Projektowana zmiana Konstytucji wymagać będzie niewielkiego uzupełnienia ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U...) oraz ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. ...) w celu ich technicznoprawnego dostosowania do rozszerzonej kognicji Trybunału.

Na podstawie projektowanej regulacji nie można wykluczyć wyroków TK (w praktyce raczej sporadycznych), na mocy których pewne regulacje unijnego prawa pochodnego nie będą mieć skutku, o którym mowa w art. 91 ust. 3 Konstytucji RP, z powodu niezgodności z polską Konstytucją. Jest to uzasadnione tym, że akty, o których mowa, swą moc obowiązującą w porządku prawnym RP czerpią w ostatecznym rachunku właśnie z polskiej Konstytucji, a zatem muszą być z nią zgodne. Niezgodność musi być rozstrzygana na korzyść Konstytucji. Jednocześnie projektowana regulacja będzie zobowiązywać Radę Ministrów do działania na rzecz usunięcia niezgodności.

Projektowany ust. 3a w art. 190 Konstytucji RP precyzuje skutki orzeczenia Trybunału o niekonstytucyjności poddanych jego kognicji norm prawa międzynarodowego. Dotychczas w tym zakresie istnieje luka w przepisach Konstytucji, a Trybunał jeszcze nigdy nie orzekł o niekonstytucyjności umowy międzynarodowej, choć ma taką kompetencję.

Nowelizacja nie będzie pociągać za sobą nowych wydatków budżetowych. Poszerzenie kognicji TK nie spowoduje istotnego bowiem zwiększenia kosztów jego funkcjonowania, zwłaszcza że do zaskarżania przepisów pochodnego prawa UE dochodzić będzie raczej spo-

radycznie. Praktyczne znaczenie projektowanej zmiany ma przede wszystkim wymiar prewencyjny.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej. Ustrój i kognicja Trybunału Konstytucyjnego RP stanowią bowiem wyłączną domenę prawa polskiego.

Warszawa, 7 grudnia 2009 r.

BAS-WAL-2383/09

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
o zgodności przedstawionego poselskiego projektu ustawy o zmianie
Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (przedstawiciel wnioskodawców:
poseł Karol Karski) z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2009 r. Nr 5, poz. 47) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Przedstawiony poselski projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zakłada przyznanie Trybunałowi Konstytucyjnemu kompetencji do orzekania w sprawach zgodności z Konstytucją przepisów prawa stanowionego przez organizację międzynarodową, jeżeli Rzeczpospolita Polska przekazała jej kompetencje, o których mowa w art. 90 ust. 1 Konstytucji. Ponadto proponuje się dodanie przepisu, zgodnie z którym, w zakresie w jakim Trybunał Konstytucyjny orzeknie o niezgodności z Konstytucją umowy międzynarodowej lub przepisów prawa stanowionego przez organizację międzynarodową, której Rzeczpospolita Polska przekazała kompetencje, o których mowa w art. 90 ust. 1 Konstytucji, nie będzie stosowało się art. 91 Konstytucji. Rada Ministrów niezwłocznie zawiadamiałaby strony takiej umowy lub organizację międzynarodową, od której pochodzą takie przepisy, o skutkach orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oraz podejmowała działania zmierzające do usunięcia niezgodności.

Proponuje się także uregulowanie zasad publikacji orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego w sprawach wynikających z nowych kompetencji.

Ustawa ma wejść w życie 1 stycznia 2010 r.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Obowiązujące traktaty będące podstawą Unii Europejskiej, w szczególności Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, nie zawierają wyraźnego przepisu rozstrzygającego wzajemne relacje prawa Unii Europejskiej i prawa krajowego państw członkowskich Unii Europejskiej. Sprawa ta została rozstrzygnięta na gruncie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości. W wyroku z 15 lipca 1964 r. w sprawie C-6/64 Flaminio Costa przeciwko ENEL, Trybunał orzekł, że: „inaczej niż zwykłe traktaty międzynarodowe, Traktat ustanawiający EWG stworzył własny porządek prawny, który z chwilą wejścia Traktatu w życie stał się integralną częścią porządków prawnych państw członkowskich, których sądy obowiązane są go stosować. Tworząc Wspólnotę o nieograniczonym czasie działania, mającą własne instytucje, własną osobowość prawną, własną zdolność prawną i zdolność reprezentacji w płaszczyźnie międzynarodowej, a w szczególności realną władzę wynikającą z ograniczenia suwerenności lub transferu uprawnień z państw na Wspólnotę, państwa członkowskie ograniczyły swoje uprawnienia suwerenne, chociaż w ograniczonych dziedzinach, i w ten sposób stworzyły porządek prawny, który wiąże zarówno ich przynależnych, jak je same”.

Dalej Trybunał Sprawiedliwości stwierdził: „Włączenie do praw każdego państwa członkowskiego przepisów pochodzących od Wspólnoty i, bardziej ogólnie, pojęć i ducha Traktatu sprawia, że w efekcie przyznanie przez państwa pierwszeństwa jednostronnemu i późniejszemu środkowi nad systemem prawnym, który został przez nie zaakceptowany na zasadzie wzajemności, staje się niemożliwe. Środek taki nie może być sprzeczny z takim systemem prawnym. Moc obowiązująca prawa wspólnotowego nie może zmieniać się zależnie od państwa ze względu na późniejsze prawo krajowe bez narażenia na niebezpieczeństwo osiągnięcia celów Traktatu (...). Pierwszeństwo prawa wspólnotowego jest potwierdzone przez art. 189 (obecnie art. 249), na mocy którego rozporządzenie „wiąże” i jest „bezpośrednio stosowane” we wszystkich państwach członkowskich. Przepis ten, który nie może być poddany żadnym zastrzeżeniom, byłby całkowicie pozbawiony sensu, gdyby państwo mogło jednostronnie unieważnić jego skutki za pomocą środków prawodawczych, które przeważałyby nad prawem wspólnotowym”¹.

Z przywołanego wyroku wynika, że istota zasady pierwszeństwa prawa wspólnotowego sprowadza się do nakazu zapewnienia wszystkim normom prawa wspólnotowego przewagi w razie konfliktu z jakąkolwiek wcześniejszą lub późniejszą normą krajową w każdym państwie członkowskim. Nakaz ten jest skierowany do wszystkich organów publicznych, centralnych i lokalnych, o ile stykają się z problemem kolizji norm wspólnotowej i krajowej.

¹ Cyt. za C. Mik, *Europejskie prawo wspólnotowe. Zagadnienia teorii i praktyki. Tom I*, Wydawnictwo C.H. Beck Warszawa 2000, s. 550 i n.

Konsekwencją zasady pierwszeństwa prawa wspólnotowego nad prawem krajowym państw członkowskich Unii Europejskiej jest m.in. zakaz stanowienia prawa krajowego sprzecznego z prawem wspólnotowym (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 9 marca 1978 r. w sprawie C-106/77 Włoskie Ministerstwo Finansów przeciwko Simmenthal S.p.A.), a także **zakaz kwestionowania ważności norm wspólnotowych przez organy krajowe ze względu na niezgodność z konstytucją danego państwa** (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 17 grudnia 1970 r. w sprawie C-11/70 Internationale Handelsgesellschaft GmbH przeciwko Einfuhr und Vorratstelle für Getreide und Futtermittel)².

Przedstawione orzecznictwo dotyczyło wyłącznie prawa stanowionego w ramach pierwszego filaru Unii Europejskiej (prawa wspólnotowego), w doktrynie podkreśla się jednak, że zasada pierwszeństwa ma zastosowanie do całego prawa Unii Europejskiej³. Będzie to miało szczególne znaczenie po wejściu w życie Traktatu z Lizbony, który formalnie znosi podział na filary. Warto również zwrócić uwagę na deklarację 17 odnoszącą się do pierwszeństwa, dołączoną do Aktu końcowego Konferencji Międzyrządowej, która przyjęła Traktat z Lizbony. W deklaracji zwraca się uwagę, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej Traktaty i prawo przyjęte przez Unię na podstawie Traktatów mają pierwszeństwo przed prawem państw członkowskich na warunkach ustanowionych w tym orzecznictwie. Fragmentem deklaracji jest również opinia Służby Prawnej Rady, zgodnie z którą pierwszeństwo prawa wspólnotowego stanowi podstawową zasadę tego prawa, a fakt, że zasada pierwszeństwa nie została włączona do Traktatów w żaden sposób nie narusza samej zasady ani obowiązującego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości.

Należy też zaznaczyć, że Państwa Członkowskie mają środki służące ochronie swoich kompetencji. W szczególności jest to art. 230 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Zgodnie z tym przepisem każde państwo członkowskie może wnieść do Trybunału Sprawiedliwości skargę na akt uchwalony wspólnie przez Parlament Europejski i Radę, akt Rady, Komisji lub Europejskiego Banku Centralnego. Skargę można oprzeć na zarzucie braku kompetencji (w tym jej przekroczenia), naruszenia istotnych wymogów proceduralnych, naruszenia Traktatu lub jakiegokolwiek reguły prawnej związanej z jego stosowaniem lub nadużycia władzy. Ponadto Traktat o Unii Europejskiej, z uwzględnieniem zmian wprowadzonych Traktatem z Lizbony, ogranicza swobodę legislacyjną Unii Europejskiej poprzez wyraźniejsze ustanowienie jej granic (art. 4 ust. 1 i art. 5 TUE, dołączony do Traktatu z Lizbony Protokół nr 25 w sprawie wykonywania kompetencji dzielonych).

² Zob. P.J.G. Kapteyn [w:] Kapteyn & VerLoren van Themaat, *The Law of the European Union and the European Communities*, Fourth Revised Edition, Wolters Kluwer 2008, s. 537 i n.

³ K. Lenaerts, T. Corthaut, *Of birds and hedges: the role of primacy in invoking norms of EU law*, *European Law Review*, Vol. 31, No. 3, June 2006, s. 287 i n.

III. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

1. Ze względu na zasadę pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej w stosunku do prawa krajowego, w tym konstytucji, państw członkowskich Unii Europejskiej za sprzeczną z prawem Unii Europejskiej należy uznać możliwość orzekania przez Trybunał Konstytucyjny o zgodności prawa wtórnego Unii Europejskiej („prawa stanowionego przez organizację międzynarodową”) z Konstytucją RP.

2. Niezależnie od powyższego, należy odnotować, że trybunały konstytucyjne lub sądy najwyższe państw członkowskich Unii Europejskiej, w tym polski Trybunał Konstytucyjny, zdają się mieć odmienne zdanie w kwestii wzajemnych relacji prawa wspólnotowego (prawa Unii Europejskiej) i konstytucji⁴.

Polski Trybunał Konstytucyjny, w wyroku z dnia 11 maja 2005 r. w sprawie K 18/04, jednoznacznie opowiedział się za pierwszeństwem obowiązywania i stosowania Konstytucji RP w stosunku do wszystkich wiążących Polskę umów międzynarodowych. Orzekł on, że art. 90 ust. 1 i art. 91 ust. 3 Konstytucji RP nie mogą stanowić podstawy do przekazania organizacji międzynarodowej (czy też jej organowi) upoważnienia do stanowienia aktów prawnych lub podejmowania decyzji, które byłyby sprzeczne z Konstytucją. W szczególności – zdaniem Trybunału Konstytucyjnego – wskazane unormowania konstytucyjne nie mogą posłużyć do przekazania kompetencji w zakresie, który powodowałby, iż Rzeczpospolita Polska nie może funkcjonować jako państwo suwerenne i demokratyczne. Dalej stwierdził on, że ewentualna sprzeczność między normą Konstytucji RP, a normą prawa wspólnotowego nie może być w polskim systemie prawnym w żadnym razie rozwiązywana przez uznanie nadrzędności normy wspólnotowej w relacji do normy konstytucyjnej. Nie mogłaby też prowadzić do utraty mocy obowiązującej normy konstytucyjnej i zastąpienia jej normą wspólnotową ani do ograniczenia zakresu stosowania tej normy do obszaru, który nie został objęty regulacją prawa wspólnotowego. W takiej sytuacji do polskiego ustawodawcy należałoby podjęcie decyzji albo o zmianie Konstytucji, albo o spowodowaniu zmian w regulacjach wspólnotowych, albo – ostatecznie – decyzji o wystąpieniu z Unii Europejskiej. Decyzję tę winien podjąć suweren, którym jest Naród Polski, lub organ władzy państwowej, który w zgodzie z Konstytucją może Naród reprezentować. Trybunał Konstytucyjny podniósł również, że zwłaszcza normy Konstytucji w dziedzinie praw i wolności jednostki wyznaczają minimalny i nieprzekraczalny próg, który nie może ulec obniżeniu ani zakwestionowaniu na skutek

⁴ Zob. P.J.G. Kapteyn, *op. cit.*, s. 540 i n., P. Craig, G. de Búrca, *EU Law. Text, Cases, and Materials*, Fourth edition, Oxford University Press 2008, s. 353 i n.

wprowadzenia regulacji wspólnotowych. Dopuszcza zatem kontrolę aktów wspólnotowych z perspektywy funkcji gwarancyjnej Konstytucji. Ponadto, Trybunał Konstytucyjny zastrzega dla siebie prawo weryfikacji, czy prawodawcze organy Wspólnot (Unii), wydając określony akt, „działały w ramach kompetencji przekazanych i czy wykonywały swe uprawnienia zgodnie z zasadami subsydiarności i proporcjonalności”⁵.

IV. Konkluzje

W świetle wynikającej z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości zasady pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej przed prawem krajowym państw członkowskich Unii Europejskiej, w tym przed ich konstytucjami, przedstawiony poselski projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie w jakim upoważnia Trybunał Konstytucyjny do orzekania w sprawie zgodności z Konstytucją RP prawa stanowionego przez instytucje Unii Europejskiej, jest niezgodny z prawem Unii Europejskiej.

W zakresie, w jakim proponowana regulacja nie dotyczy prawa Unii Europejskiej lecz prawa stanowionego przez inne organizacje międzynarodowe, nie jest ona objęta zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego i Międzynarodowego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskrytory Bazy REX: Unia Europejska, konstytucja, Trybunał Konstytucyjny

⁵ Szerzej K. Wójtowicz, *Konstytucja RP z 1997 r. a członkostwo Polski w Unii Europejskiej* [w:] J. Barcz (red.) *Prawo Unii Europejskiej. Zagadnienia systemowe*. Wydanie trzecie, Wydawnictwo Prawo i Praktyka Gospodarcza 2006, s. I-531 i n., P. Craig, G. de Búrca, *op. cit.*, s. 371 i n., C. Mik, *Powierzenie władzy Unii Europejskiej przez państwa członkowskie i jego podstawowe konsekwencje prawne* [w:] *Suwerenność i ponadnarodowość a integracja europejska*, pod red. J. Kranza, Warszawa 2006, s. 80 i n.

Warszawa, 7 grudnia 2009 r.

BAS-WAL-2384/09

Pan Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
dotycząca możliwości uznania poselskiego projektu ustawy o zmianie
Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (przedstawiciel wnioskodawców:
poseł Karol Karski) za projekt ustawy wykonującej prawo Unii
Europejskiej w rozumieniu art. 95a ust. 1 Regulaminu Sejmu

Stosownie do art. 95a ust. 1 Regulaminu Sejmu, projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej jest projekt ustawy mającej na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Przedstawiony poselski projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zakłada przyznanie Trybunałowi Konstytucyjnemu kompetencji do orzekania w sprawach zgodności z Konstytucją przepisów prawa stanowionego przez organizację międzynarodową, jeżeli Rzeczpospolita Polska przekazała jej kompetencje, o których mowa w art. 90 ust. 1 Konstytucji. Ponadto proponuje się dodanie przepisu, zgodnie z którym, w zakresie w jakim Trybunał Konstytucyjny orzeknie o niezgodności z Konstytucją umowy międzynarodowej lub przepisów prawa stanowionego przez organizację międzynarodową, której Rzeczpospolita Polska przekazała kompetencje, o których mowa w art. 90 ust. 1 Konstytucji, nie będzie stosowało się art. 91 Konstytucji. Rada Ministrów niezwłocznie zawiadamiałaby strony takiej umowy lub organizację międzynarodową, od której pochodzą takie przepisy, o skutkach orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oraz podejmowała działania zmierzające do usunięcia niezgodności.

Proponuje się także uregulowanie zasad publikacji orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego w sprawach wynikających z nowych kompetencji.

Ponieważ opiniowany projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej nie ma na celu wykonania prawa Unii Europejskiej, nie można uznać go za projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

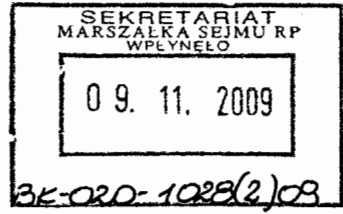
Opracował: Zespół Prawa Europejskiego i Międzynarodowego
Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskryptory Bazy REX: Unia Europejska, konstytucja, Trybunał Konstytucyjny

9 11 09.

Antoni Maciejowski
klub Polakow
Praca i Sprawiedliwosc

Popieram przyjęcie ustawy o
związku konstytucyjnej
Rzeczypospolitej Polskiej
z której
Praca i Sprawiedliwosc

Antoni Maciejowski

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 20 kwietnia 2010 r.

BSA III - 021- 48/10

BSA III - 021- 51/10

**Pan
Lech CZAPLA
p.o. Szefa Kancelarii Sejmu**

Szanowny Panie Prezencie,

W odpowiedzi na pisma z dnia 19 marca 2010 r., GMS-WP-183-41/10 oraz GMS-WP-183-44/10 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **poselskich projektów ustaw:**

- 1) o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;**
- 2) o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.**

Z poważaniem

Prof. dr hab. Lech GARDOCKI

WYDZIAŁ PREZYDIALNY

L.dz.

Data wpływu 22.04.2010

Warszawa, dnia 20 kwietnia 2010 r.

**SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW I ANALIZ**

Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

BSA III – 021 – 48/10

BSA III – 021 – 51/10

Uwagi do poselskich projektów ustaw:

- 1) o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, nadesłanego przy piśmie Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 19 marca 2010 r. nr GMS-WP-183-41/10**
- 2) o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, nadesłanego przy piśmie Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 19 marca 2010 r. nr GMS-WP-183-44/10**

Złożone w dniu 6 listopada 2009 r. przez Grupę Posłów na Sejm RP z Klubu Parlamentarnego „Prawo i Sprawiedliwość” dwa powiązane ze sobą projekty ustaw, mające, w przypadku ich uwzględnienia, prowadzić do poszerzenia kompetencji Trybunału Konstytucyjnego o prawo badania zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przepisów prawa stanowionego przez organizację międzynarodową, dotyczą bardzo złożonych zagadnień, na które szeroko zwrócił uwagę Trybunał Konstytucyjny RP w wyroku z dnia 11 maja 2005 r., K 18/04, OTK-A 2005/5/49. Postulowane, najpierw konstytucyjne, poszerzenie uprawnień Trybunału Konstytucyjnego wymagałoby dalszych zmian, w tym w ustawie o Trybunale Konstytucyjnym oraz w ustawie o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

Poza dyskusją jest, że przedłożony projekt ustawy o zmianie Konstytucji, w obecnym stanie prawnym, może dotyczyć jedynie relacji między Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej a aktami prawodawczymi Unii Europejskiej, której Polska jest członkiem. Stąd też w dalszej części niniejszych uwag punktem odniesienia czyni się przepisy regulujące funkcjonowanie tej właśnie organizacji międzynarodowej, w tym zwłaszcza w zakresie wydawania aktów prawodawczych Unii oraz kontroli „ważności” tych aktów.

W skromnych uzasadnieniach przedłożonych projektów nie nawiązuje się w żaden sposób do wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, a także faktu, że członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej wywołuje określone konsekwencje ustrojowo-prawne, w tym wynikające z art. 91 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przy niezmienionej treści art. 8 i 9 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Autorzy przedłożonych projektów nie wydają się dostrzegać również co najmniej dwóch istotnych kwestii, a mianowicie zróżnicowanego charakteru aktów prawnych Unii Europejskiej, z których niemała część, aby w ogóle mogła być stosowana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wymaga wprowadzenia ich do krajowego porządku prawnego w formie aktów normatywnych podlegających kontroli Trybunału Konstytucyjnego (*por. art. 288 i n. traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Rzym.1957.03.25, opublikowanego w Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2*), a także faktu istnienia - w ramach Unii Europejskiej - takich rozwiązań instytucjonalnych, które pozwalają na „pokojowe” rozwiązywanie niewykluczonych sporów między Unią Europejską a państwem członkowskim, a więc takich sporów, jakie mogą powstać między innymi na tle interpretacji lub/i stosowania z jednej strony traktatów regulujących funkcjonowanie Unii oraz przepisów stanowionych przez tę organizację (jej organy), a z drugiej tak istotnego aktu normatywnego, jakim jest konstytucja państwa członkowskiego. (*tu: zwłaszcza w kontekście zasady pomocniczości i proporcjonalności określonej w art. 5 traktatu o Unii Europejskiej. Maastricht.1992.02.07, opublikowanego w Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, i stanowiącego fragment tego traktatu Protokołu w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności, w których czyni się regułą udział wszystkich parlamentów narodowych w pracach nad projektami aktów prawodawczych Unii, a także szerokie konsultacje uwzględniające „lokalny i regionalny wymiar przewidywanych działań” , jak również w kontekście art. 267 tego ostatniego traktatu kompetencje Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, z którego części wstępnej wynika, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym:*

- a) o wykładni Traktatów;
- b) o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii.)

Założeniem każdej, skupiającej państwa, organizacji międzynarodowej jest, że państwa członkowskie mają odpowiednią reprezentację w organach takiej organizacji, a tym samym, że za pośrednictwem swoich przedstawicieli mogą wpływać na rozstrzygnięcia podejmowane przez taką organizację w ramach procedur w niej obowiązujących, a więc, między innymi, na takie rozstrzygnięcia, które wprost lub pośrednio mogą mieć walor aktów prawodawczych. W wypadku Unii Europejskiej to naturalne założenie jest „wzmocnione” sygnalizowanymi wyżej rozwiązaniami gwarantującymi między innymi udział każdego z narodowych parlamentów w pracach nad projektami wszystkich aktów prawodawczych Unii.

Oznacza to, iż troską tak członków Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, jak i przedstawicieli Rzeczypospolitej Polskiej w organach organizacji międzynarodowej, której Polska jest członkiem, w tym wypadku Unii Europejskiej, powinno być dążenie, na wszystkich etapach postępowania legislacyjnego przed organami danej organizacji międzynarodowej, do zapewnienia zgodności prawa stanowionego przez organizację międzynarodową między innymi z Konstytucją RP i wiążącymi Polskę normami prawa międzynarodowego.

Z uzasadnień przedłożonych projektów ustaw nie wynika, by dotychczasowe doświadczenia funkcjonowania Unii Europejskiej, w tym z okresu, w którym Polska jest członkiem tej organizacji, wskazywały na przypadek wystąpienia lub na samą możliwość wystąpienia takiej sytuacji, w której powstałaby wątpliwość co do zgodności uregulowań Unii Europejskiej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

Jak zaznaczono wyżej, funkcjonujące w samej Unii Europejskiej instytucjonalne rozwiązania służące wskazaniu lub rozstrzygnięciu różnej natury sporów między państwem członkowskim, a Unią jako taką, w tym na etapie prac nad aktami prawodawczymi Unii, sprawiają, że z tych właśnie rozwiązań instytucjonalnych powinna korzystać również Polska za pośrednictwem swoich przedstawicieli zwłaszcza w wypadku zaistnienia wątpliwości co do zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej określonego uregulowania, które może zostać przyjęte lub już zostało przyjęte przez organ tej organizacji międzynarodowej.

W tym stanie rzeczy należy stwierdzić, że w uzasadnieniu przedłożonego projektu ustawy o zmianie Konstytucji nie przedstawiono dostatecznie doniosłych przesłanek, jakie mogłyby przemawiać za poparciem danego projektu. Trudno nie zauważyć również, że zawarte w końcowej części uzasadnienia danego projektu

zapewnienie, że materia proponowanej zmiany Konstytucji RP „nie jest objęta prawem Unii Europejskiej” budzi poważne wątpliwości.

Podniesione powyżej zastrzeżenia do wymienionego w tytule opinii projektu zmiany Konstytucji i związanego z nim uzasadnienia sprawiają, iż do czasu ewentualnego uchwalenia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej proponowanej przez Grupę Posłów na Sejm RP Klubu Parlamentarnego „Prawo i Sprawiedliwość” zmiany Konstytucji, nie powinny być formułowane - jako oczywiście przedwczesne - jakiegokolwiek uwagi do ww. projektu ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

Z tych zasadniczych przyczyn uwag do tego ostatniego projektu obecnie się nie zgłasza.

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
Nr WOK 020-42-10

SEKRETARIAT SZEFA KS
WPLYNĘŁO

dnia... 23. 04. 2010... 200... r.
.....
(podpis)

Warszawa, 20 kwietnia 2010 r.

Dot. GMS-WP-183-41/10

Pan Lech CZAPLA
p.o. Szefa Kancelarii Sejmu RP

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z nadesłanym projektem ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej uprzejmie informuję, że Krajowa Rada Sądownictwa na posiedzeniu w dniu 15 kwietnia 2010 r. postanowiła nie zgłaszać uwag do ww. projektu.

*Z poważaniem
A. Górski.*

SSN Antoni Górski

PROKURATORIA GENERALNA SKARBU PAŃSTWA

Główny Urząd Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa

dnia..... 30. 04. 2010..... r.
(podpis)

ul. Hoża 76/78, 00-682 Warszawa
tel.: (+48) 022 392-31-17; fax: (+48) 022 392-31-20

www.prokuratoria.gov.pl
e-mail: kancelaria@prokuratoria.gov.pl

Warszawa, 30 kwietnia 2010 r.

KR-023-155/10/MWD
KR-023-156/10/MWD

WI 10838 110

**Pan
Lech Czapla
p.o. Szefa Kancelarii Sejmu**

Szanowny Panie Ministrze!

W odpowiedzi na pisma Pana Ministra z dnia 19 marca 2010 r., znak nr GMS-WP-183-41/10 oraz nr GMS-WP-183-44/10 przedstawiam w załączeniu opinie prawne sporządzone przez Prokuratorię Generalną w dniu 29 kwietnia 2010 r., dotyczące poselskiego projektu ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych.

z szacunkiem

WICEPREZES
Prokuraturii Generalnej
Skarbu Państwa

Iwona Gintowt-Juchniewicz
Iwona Gintowt-Juchniewicz

PROKURATORIA GENERALNA SKARBU PAŃSTWA

Główny Urząd Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa

ul. Hoża 76/78, 00-682 Warszawa
tel.: (+48) 022 392-31-17; fax: (+48) 022 392-31-20

www.prokuratoria.gov.pl
e-mail: kancelaria@prokuratoria.gov.pl

Warszawa, 29 kwietnia 2010 r.

KR-023-156/10/MWD

Opinia prawna

I. Niniejsza opinia została sporządzona w związku z pismem Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 19 marca 2010 r., znak pisma GMS-WP-183-41/10, w którym Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa przedstawiono do zaopiniowania poselski projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie ze wskazanym projektem w Konstytucji RP proponowano wprowadzenie następujących zmian:

1) w art. 188 po punkcie 1 dodanie pkt 1a w brzmieniu:

„1a) zgodności z Konstytucją przepisów prawa stanowionego przez organizację międzynarodową, jeżeli Rzeczypospolita Polska przekazała jej kompetencje, o których mowa w art. 90 ust. 1”

2) w art. 190

a) nadanie nowego brzmienia ust. 2:

„2. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawach wymienionych w art. 188 podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej, w którym był ogłoszony dany akt. Jeżeli nie był on ogłoszony w takim organie, orzeczenie ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, z tym że orzeczenie w sprawie wymienionej w art. 188 pkt 1 a ogłasza się w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej”.

b) dodanie następującego ust. 3a:

„3a. W zakresie, w jakim Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją umowy międzynarodowej lub przepisów, o którym mowa w art. 188 pkt 1a, nie stosuje się art. 91. Rada Ministrów niezwłocznie zawiadamia strony takiej umowy lub organizację międzynarodową, od której pochodzą takie przepisy, o skutkach orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oraz podejmuje działania zmierzające do usunięcia niezgodności”

Zgodnie z projektem ustawa miała wejść w życie z dniem 1 stycznia 2010 r.

W uzasadnieniu stwierdzono, że nowelizacja zmierza do poddania kognicji Trybunału Konstytucyjnego aktów prawa pochodnego (wtórnego) Unii Europejskiej. Wskazano, że nie można wykluczyć, że pochodny akt prawodawczy będzie niezgodny z Konstytucją.

II. Zgodnie z art. 188 Konstytucji Trybunał Konstytucyjny w ramach kontroli hierarchicznej zgodności norm orzeka o zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją (art. 188 pkt 1 Konstytucji), zgodności ustaw z ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, których ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie (art. 188 pkt 2 Konstytucji), zgodności przepisów prawa wydawanych przez centralne organy państwowe z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi i ustawami (art. 188 pkt 3), jak również w sprawach skargi konstytucyjnej, o której mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Należy przy tym odnotować, że zgodnie z art. 79 ust. 1 skarga konstytucyjna może dotyczyć zarówno „ustawy lub innego aktu normatywnego”, a wzorcem kontroli mogą być jedynie przepisy Konstytucji.

Zgodnie z przeważającym poglądem, żadna norma konstytucyjna nie przyznaje TK kompetencji orzekania w razie kolizji przepisów wtórnego (pochodnego) prawa UE z Konstytucją (tak wprost: B. Banaszak, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2009, s. 827). Przepis art. 188 Konstytucji zawiera wyczerpujące wyliczenie podstaw kontroli, nie przewidując orzekania przez TK o zgodności z Konstytucją aktów prawa wtórnego (M. Masternak-Kubiak, *Przestrzeganie prawa międzynarodowego w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Zakamycze 2003, s. 294). Z tego względu kontrola pochodnych aktów prawa wspólnotowego jest uznawana za „trudniejszą” (tak: Z. Czeszejko-Sochacki, L. Garlicki, J. Trzczeński, *Komentarz do ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 1 sierpnia 1997 roku (Dz.U. nr 102 poz. 643)*, Warszawa 1999, s. 30 z powołaniem się na K. Wójtowicz, *Skutki przystąpienia Polski do Unii Europejskiej dla sądów i Trybunału Konstytucyjnego [w:] Wejście w życie nowej Konstytucji RP*, Toruń 1998, s. 89).

Budzi nawet wątpliwości, czy użyte w art. 79 ust. 1 Konstytucji szersze sformułowanie, dopuszczające w drodze skargi konstytucyjnej kontrolę przez Trybunał Konstytucyjny „ustawy lub innego aktu normatywnego” może być odnoszone do wtórnych aktów prawa wspólnotowego. Wskazuje się bowiem, że akty tego rodzaju nie zostały poddane kognicji Trybunału Konstytucyjnego, co wynika m.in. z art. 177 Traktatu EWG zobowiązania państw członkowskich do uznawania wyłącznej kompetencji Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości do interpretacji prawa Unii (M. Masternak-Kubiak, *Przestrzeganie prawa międzynarodowego w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Zakamycze 2003, s. 316 z powołaniem się na K. Działochę [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 1999, s. 9 oraz J. Barcza, *Konstytucyjnoprawne problemy stosowania prawa Unii Europejskiej w Polsce w świetle dotychczasowych doświadczeń państw członkowskich [w:] Prawo międzynarodowe i wspólnotowe w wewnętrznym porządku prawnym*, Warszawa 1997, s. 221). Podnosi się również, że art. 79 ust. 1 Konstytucji nie należy rozumieć jako prowadzącego do wprowadzenia odmiennego zakresu kontroli (P. Winczorek [w:] *Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, Warszawa 2000, s. 243, por. również A. Mączyński, A. Łyszkowska, *Bezpośrednie stosowanie Konstytucji RP przez Trybunał Konstytucyjny*, [w:] *Bezpośrednie stosowanie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2005, s. 33; J.

Trzeciński, uwaga 9 do art. 79 Konstytucji, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej*, Warszawa 1999, s. 15; Z. Czeszejko-Sochacki, *Skarga konstytucyjna w prawie polskim*, „Przeгляд Sejmowy” 1998, nr 1, s. 47). Z drugiej strony nie sposób przejść do porządku dziennego nad argumentami podnoszonymi dla obrony szerokiego rozumienia pojęcia „inny akt normatywny”, użytego w art. 79 ust. 1 Konstytucji (por. M. Wiącek, Głosa do wyroku TK z 6 stycznia 2009 r. (sygn. akt SK 22/06) „Przeгляд Sejmowy” nr 5/2009, s. 196 i nast., Z. Czeszejko-Sochacki, L. Garlicki, J. Trzeciński, *Komentarz do ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z dnia 1 sierpnia 1997 roku (Dz.U. nr 102 poz. 643)*, Warszawa 1999, s. 50; R. Hauser, A. Kabat, *Pytania prawne jako procedura kontroli konstytucyjności prawa*, „Przeгляд Sejmowy” 2001, nr 1). Nie wydaje się bowiem, aby ustrojodawca miał zamiar wyłączać spod kognicji TK akty normatywne nie wskazane wprost w art. 188 Konstytucji. Przeciwno odmiennemu pogładowi przemawia już sama wykładnia literalna (gdyby ustawodawca chciał objąć kontrolą wyłącznie akty normatywne określone w art. 188, zbędne byłoby dookreślanie w art. 79 ust. 1, że chodzi tam w szczególności o „ustawy”; skarga konstytucyjna jest uregulowana niezależnie od art. 188 pkt 1-3 etc.). Ograniczenie kognicji TK sprzeciwiałoby się również funkcji skargi konstytucyjnej, która często pozostaje jedynym instrumentem, jaki ma do dyspozycji jednostka, której wolności i prawa zostały naruszone. Pogładow o szerokim rozumieniu pojęcia „akt normatywny” w orzecznictwie TK wydaje się też zyskiwać aprobatę orzecznictwa konstytucyjnego (por. zwłaszcza postanowienia z: 6 lutego 2001 r., sygn. akt Ts 139/00, OTK ZU 2001, nr 2, poz. 40; 6 października 2004 r., sygn. akt SK 42/02, OTK ZU 2004, seria A, nr 9, poz. 97 cytowane przez M. Wiącka, op. cit. przypis 3).

Niezależnie od powyższych kontrowersji, należy zauważyć, że zarówno w odniesieniu do art. 188, jak również w odniesieniu do art. 79 ust. 1 Konstytucji, Trybunał nie wykluczył możliwości oceny prawa wtórnego w swoim orzecznictwie (por. zwłaszcza wyrok z dnia 11 maja 2005 r., K 18/04, opubl. OTK ZU nr 5/2005, dotyczący zgodności z Konstytucją Traktatu o przystąpieniu Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej. Nie ulega również wątpliwości, że posiadanie przez Trybunał Konstytucyjny takiego instrumentu prawnego chroniłoby Konstytucję i polską rację stanu (tak: B. Banaszak, *ibidem*, s. 827).

Ze wskazanych względów opiniowaną inicjatywę prawodawczą należy uznać za trafną, co do zasady. Stan prawny pozostaje obecnie co najmniej niejednoznaczny. Przyjęta w projekcie kompetencja Trybunału Konstytucyjnego posiadałaby istotne znaczenie gwarancyjne.

III. Z punktu widzenia celu nowelizacji, proponowaną treść art. 188 pkt 1a należy uznać za adekwatną do zamierzeń projektodawców. Treść normy odnosi się wyłącznie do sytuacji, w której określone kompetencje zostały przekazane organizacji międzynarodowej na podstawie art. 90 ust. 1 Konstytucji. Jediną organizacją spełniającą wskazany warunek jest obecnie Unia Europejska. Wskazany przepis wydaje się zatem odnosić w sposób precyzyjny do pochodnego prawa wspólnotowego. Oznacza to, że kontroli Trybunału Konstytucyjnego nie będą podlegać akty normatywne wydawane przez inne organizacje międzynarodowe, choćby kompetencja do ich wydawania wynikała z zawartej umowy międzynarodowej.

Wydaje się, że projektowany art. 188 pkt 1a nawiązuje, aczkolwiek w sposób nie do końca konsekwentny, do regulacji art. 188 pkt 3, gdzie również jest mowa o zgodności „przepisów prawa” z Konstytucją. Różnica między użytym w projekcie sformułowaniem „przepisy prawa stanowionego przez organizację międzynarodową” a sformułowaniem przyjętym w art. 188 pkt 3 „przepisów prawa wydawanych przez organy” wydaje się pozbawiona znaczenia normatywnego. Zwrócić można co najwyżej uwagę na kwestie stylistyczne.

IV. Brzmienie proponowanego art. 190 ust. 2 Konstytucji również nie nastrocza większych wątpliwości. Wydaje się zasadne, aby ewentualne orzeczenie w sprawie zgodności z Konstytucją wtórnego prawa wspólnotowego było publikowane w Dzienniku Ustaw, a nie w posiadającym niższą rangę Monitorze Polskim.

V. Na aprobatę zasługuje również brzmienie proponowanego art. 190 ust. 3a Konstytucji. Należy zwrócić uwagę, że istnieje wiele możliwych sposobów usunięcia niezgodności wtórnego prawa wspólnotowego z Konstytucją. W każdym razie, jak zauważył Trybunał Konstytucyjny, sprzeczność ta, *„nie może być w polskim systemie prawnym w żadnym razie rozwiązywana przez uznanie nadrzędności normy wspólnotowej w relacji do normy konstytucyjnej. Nie mogłaby też prowadzić do utraty mocy obowiązującej normy konstytucyjnej i zastąpienia jej normą wspólnotową ani do ograniczenia zakresu stosowania tej normy do obszaru, który nie został objęty regulacją prawa wspólnotowego. W takiej sytuacji do polskiego ustawodawcy należałoby podjęcie decyzji albo o zmianie Konstytucji, albo o spowodowaniu zmian w regulacjach wspólnotowych, albo - ostatecznie - decyzji o wystąpieniu z Unii Europejskiej. Decyzję tę winien podjąć suweren, którym jest Naród Polski, lub organ władzy państwowej, który w zgodzie z Konstytucją może Naród reprezentować.”* (wyrok z dnia 11 maja 2005 r., K 18/04, opubl. OTK ZU nr 5/2005, por. także wyrok z dnia z dnia 27 kwietnia 2005 r., sygn. P 1/05, opubl. OTK ZU nr 4A/2005, poz. 42). W świetle powyższych wywodów powierzenie Radzie Ministrów kompetencji do podjęcia działań zmierzających do usunięcia niezgodności stwierdzonej przez TK wydaje się w pełni uzasadnione.

Należy zgłosić jedynie uwagę stylistyczną. Prawidłowa treść proponowanego przepisu nie powinna brzmieć „orzekł o niezgodności ... przepisów, o którym mowa ...” lecz „orzekł o niezgodności przepisów, o których mowa ...”.

VI. Ze względu na zasadę *lex retro non agit* oczywiste wydaje się, że art. 2 powinien na nowo określić datę wejścia w życie nowelizacji.

Opinię sporządził:

STARSZY RADCA
Prokuratury Generalnej
Skarbu Państwa

Mikolaj Wild

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 022 505 25 00, 022 505 25 01, fax 022 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

Warszawa, dnia 31 maja 2010 r.

Pan
Lech Czapla
p.o. Szefa
Kancelarii Sejmu

Dot. GMS-WP-183-41/10

NRA-12-SM-1/38/10

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 19 marca 2010 r. dotyczące *poselskiego projektu ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* w załączeniu przesyłam opinię Naczelnej Rady Adwokackiej.

Z wyrazami szacunku,

WYDZIAŁ PREZYDIALNY

L.dz.

Data wpływu 07.06.2010

p.o. Prezesa
Naczelnej Rady Adwokackiej

Andrzej Michałowski
adu. Andrzej Michałowski

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 022 505 25 00, 022 505 25 01, fax 022 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

Warszawa, dnia 31 maja 2010 r.

***Opinia Naczelnej Rady Adwokackiej
dotycząca poselskiego projektu ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej***

Nowelizacja Konstytucji ma charakter porządkujący i nie budzi zastrzeżeń.
Odrębną kwestią jest samo uprawnienie zawarte w Art. 90 - ale ono nie jest przedmiotem nowelizacji.

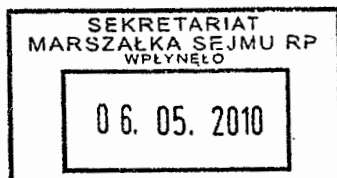
Adw. dr Szymon Byczko

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 6 maja 2010 r.

Komisja Ustawodawcza
UST-00 - 22 /10

BK-020-1028(3)/09
BK-020-1030(2)/09

Pan
Bronisław KOMOROWSKI
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

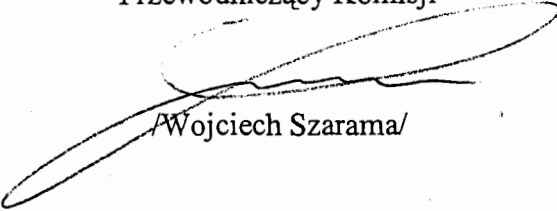
Szanowny Panie Marszałku

Przekazuję – przyjęte na posiedzeniu w dniu 5 maja 2010 r. – opinie Komisji Ustawodawczej:

- o poselskim projekcie ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (przedstawiciel wnioskodawców poseł Karol Karski);
- o poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (przedstawiciel wnioskodawców poseł Karol Karski).

Z poważaniem

Przewodniczący Komisji

/Wojciech Szarama/

OPINIA nr 418
Komisji Ustawodawczej

w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

przyjęta na posiedzeniu
w dniu 5 maja 2010 r.

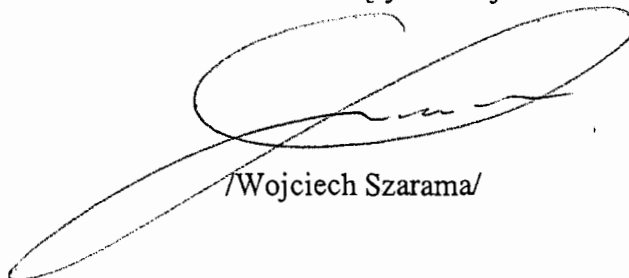
dla Marszałka Sejmu

Komisja Ustawodawcza, na posiedzeniu w dniu 5 maja 2010 r., rozpatrzyła skierowany przez Marszałka Sejmu – w trybie art. 34 ust. 8 regulaminu Sejmu RP, celem wyrażenia opinii w świetle zgłoszonych wątpliwości w sprawie zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej RP - poselski projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Komisja, po przedstawieniu projektu i wysłuchaniu ekspertów, przeprowadziła dyskusję. W wyniku głosowania Komisja

- uznała ten projekt za dopuszczalny.

Przewodniczący Komisji

/Wojciech Szarama/